

Polecenia podsumowujące

1. Przedstaw przykłady działań Polskiego Państwa Podziemnego.
2. Scharakteryzuj główne organizacje konspiracyjne działające w okupowanej Polsce.
3. Omów formy oporu cywilnego Polaków w stosunku do okupanta niemieckiego.

◆ Początki organizacji zbrojnych w okupowanej Polsce

Brak formalnej kapitulacji państwa i wojska polskiego.

Działalność oddziału majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” na Kielecczyźnie.

IX 1939 – powstanie Służby Zwycięstwu Polski, na czele generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz.

XII 1939 – włączenie Służby Zwycięstwu Polski do powstałej organizacji wojskowej – Związku Walki Zbrojnej. Komendantem głównym generał Kazimierz Sosnkowski.

VI 1940 – nowym komendantem głównym ZWZ generał Stefan Rowecki „Grot”. Rozbudowywanie struktur terytorialnych organizacji.

◆ Armia Krajowa

II 1942 – przemianowanie ZWZ na Armię Krajową, największą armię podziemną w czasie II wojny światowej.

AK integralną częścią Polskich Sił Zbrojnych, pod względem organizacyjnym strukturą wojskową Polskiego Państwa Podziemnego.

◆ Cywilne struktury Polskiego Państwa Podziemnego

1940 – powstanie reprezentacji politycznej PPP skupiającej najważniejsze polskie ugrupowania polityczne.

Władza wykonawcza w PPP w rękach Delegata Rządu na Kraj.

Działalność konspiracyjnego sądownictwa, tajne nauczanie.

◆ Opór cywilny i wojskowy wobec okupanta

Opór cywilny najbardziej rozpowszechnioną formą oporu wobec okupanta.

Działalność Szarych Szeregów, m.in. pisanie patriotycznych haseł, malowanie symbolu Polski Walczącej oraz gazowanie sal kinowych.

Organizacje o charakterze wojskowym prowadzące akcje sabotażowe i dywersyjne.

1942 – powstanie Kierownictwa Dywersji (Kedywu), na czele August Emil Fieldorf „Nil”.

Akcja N przykładem dywersji psychologicznej przeciw okupantowi.

Odbijanie więźniów, m.in. akcja pod Arsenalem i odbicie podharcmistra Jana Bytnara „Rudego” (1943).

Likwidacja przedstawicieli niemieckiej administracji, np. zamach na Franza Kutscherę (1944).

Działalność wywiadowcza i kontrwywiadowcza (np. zlokalizowanie niemieckiego ośrodka badawczego w pobliżu Peenemünde).

Kontakty podziemia z rządem emigracyjnym zapewniane dzięki kurierom.

Na ziemiach okupowanych przez Niemców działalność cichociemnych wyszkolonych do działań sabotażowych, dywersyjnych i utrzymania łączności.

Po aresztowaniu Stefana Roweckiego „Grotą” nowym komendantem AK Tadeusz Komorowski „Bór”.

◆ Inne organizacje wojskowe

Gwardia Ludowa – powstała z inicjatywy socjalistów w 1939 r.

Bataliony Chłopskie – utworzone przez ludowców w 1940 r.

Narodowa Organizacja Wojskowa – powstała z inicjatywy Stronnictwa Narodowego w 1941 r.

Narodowe Siły Zbrojne – utworzone w następstwie rozłamu w NOW, nieuznające zwierzchnictwa Armii Krajowej.

Polecane publikacje

T. Strzembosz, *Rzeczpospolita podziemna. Społeczeństwo polskie a państwo podziemne 1939–1945*, Warszawa: Krupski i S-ka, 2000.

Wielka księga Armii Krajowej, oprac. zbior., Kraków: Znak Horyzont, 2015.

